Innovation ID	DTP0010000002598	Sr No : 1

Innovation Title	પશુને ગર્ભ ન રહેવો (Repeat Breeding Condition)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb-૧૯૯૯, pg.no-૭
Brief	પશુને ગર્ભ ન રહે તો (Repeat Breeding Condition) કાંઠી(Limonia accidissima) ના પાન અને કેળ(Musa paradisiaca)ના પાનનો ઉપયોગ
Detail	ગાય કે ભેંસને વેતરે આવ્યા બાદ ત્રણ થી વધારે વખત ફેળવવા છતાં પણ ગર્ભ ન રહે (Repeat Breeding Condition), તેમજ વારંવાર ઉથલો મારવાથી વંધ્યત્વની સ્થિતી તેમજ વિયાણ વચ્ચેનો ગાળો લંબાય છે. પશુઓમાં ઉથલો મારવા માટે વારસાગત પરિબળો,જન્મજાત ખોડ અને જનનઅંગોના ચેપજન્ય રોગો જવાબદાર હોય છે. સાબરકાંઠા જિલ્લાના મહુડી ગામના પશુવૈદ્ય શ્રીદેવકણભાઈ લાખાભાઈ રબારી પશુ નો ગર્ભ ટકાવી રાખવા કાંઠીના (Limonia accidissima) અને કેળના (Musa paradisiaca) પાનના ઉપયોગ કરે છે. તેઓ શ્રીના જણાવ્યા મુજબ ૨૫૦ ગ્રામ કાંઠીના પાનનો રસ તથા ૫૦૦ ગ્રામ કેળના પાનનો રસ કાઢીને પાણી સાથે મિશ્ર કરીને દિવસમાં એકવાર એમ અઠવાડિયા સુધી પશુને પીવડાવવાથી ઉથલો મારવાની સંભાવના રહેતી નથી અને ગર્ભ ટકી જાય છે. આ પદ્ધતિ પરંપરાગત છે અને ખેડૂત લગભગ છેલ્લા ૨૦-૨૫ વર્ષથી આ પદ્ધતિ જાણે છે. (ડૉ. જયવીર અંજારીયા અને ડૉ સંજય ગોસ્વામીના જણાવ્યા મુજબ કેળના પાન ઉથલો મારવાની સારવારમાં મહંદ અંશે ફાયદાકારક રહેછે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	કાંઠી(Limonia accidissima) ના પાન અને કેળ(Musa paradisiaca)ના પાન
IPR Status	
Keywords	પશુ, ગર્ભ, Repeat Breeding Condition, કાંઠી, Limonia accidissima, પાન, કેળ, Musa paradisiaca, પાન

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Scout		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ			Taluka	મોડાસા
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૨૫૮૨	Member Type	Innovator		
First Name	દેવકણભાઈ	Middle Name	લાખાભાઈ	Last Name	રબારી
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. મહુડી, પો. કોલુન્દ્રા			Taluka	મેઘરજ
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	દેવકણભાઇ લાખાભાઇ રબારી તેમની ઉંચાઇ સાડા પાંચ ફુટ જેટલી છે. તેઓ મધ્યમ બાંધાના શ્યામ વર્ણના છે. તેઓ માથે પાઘડી બાંધે છે. તથા પહેરવેશમાં તેઓ સફેદ ધોતિયું તથા સફેદ ઝભ્ભો પહેરે છે. અને તેઓ લાંબી મૂછો રાખે છે. તેઓ સ્વભાવમાં શાંત અને ખૂબ જ માયાળું છે. તેઓ પશુવૈદના કામમાં ખુબ જ નિષ્ણાત છે. તેઓ બોલવામાં હોંશિયાર છે તેમને જે પ્રશ્ન પૂછે તેનો જવાબ શાંતિથી કંટાળ્યા વગર આપે છે. તેઓ મુખ્ય પાક તરીકે મકાઇ, તુવેર, એરંડા જેવા પાકોનું વાવેતર કરે છે. અને તેની સાથે પશુપાલનનો કરે છે. તેમની પાસે ૯ ભેસો, ૧૬ ગાયો અને ૪ બળદો તથા ૨૦ બકરા છે. તેઓ પોતે ૨ ધોરણ સુધી સામાન્ય ભણેલા છે. તેમના પરિવારમાં ૫ છોકરા છે. અને બે છોકરીઓ છે. તેમની પત્ની શોભનાબેન બીલકુલ અભણ છે. તેમની આર્થિક પરિસ્થિતિ મધ્યમ વર્ગની છે. તેમના મકાન છે. જે મધ્યમ કાચું-પાકું છે. તેમની પાસે તેમનું પોતાનું ટ્રેક્ટર પણ છે. તેમની એક વર્ષની આવકના પાકમાંથી ૩૦ થી ૪૦ હજાર રૂપિયાની તથા પશુઓમાંથી ૩૦ હજાર રૂપિયા જેટલી આવક છે. આમ તેઓ ખેતી - પશુપાલન વ્યવસાય તથા પશુવૈદ્યનું કામ કરે છે. તેઓ પશુ ઉપચારમાં નિષ્ણાત છે. જેમાં તેઓ પશુમાં બચ્ચુ આડુ થવું. તથા અલગ અલગ રોગોમાં ડામ મુકવામાં તેઓ નિષ્ણાત છે. અને તેમને ગામમાં પશુવૈદ્ય તરીકે ઓળખે છે.				

Innovation ID	DTP0010000002835	Sr No : 2

Innovation Title પશુને ગળસૂઢો (Haemarrhgic Septicemia)

Category પશુ સંવર્ધન

Notebook Number lok(૫)૪, Jul-Aug-૨૦૦૦, Pg No. ૮

Brief પશુને ગળસૂઢો (Haemarrhgic Septicemia) થયો હોય તો અરણી, રમજી લાલ માટી અને આંખફૂટણિયાનો ઉપયોગ

Detail

ગળસૂઢાનો રોગ પશુઓમાં પાસ્યુરીલા મલ્ટોસીડા ટાઈપ-૨ અને પાસ્ચ્યુરીલા હિમોલાયટિકા નામના જીવાણુથી થાય છે. રોગના જીવાણું પશુના શ્વસન અને પાચન અંગોમાં રહે છે. ખાસ કરીને ચોમાસુ ઋતુમાં તેનો પ્રકોપ વધુ જોવા મળે છે. પશુના ગળાના ભાગમાં સોજો આવે છે. પશુ જીભ બહાર રાખી સતત લાળ પાડે છે. શ્વાચ્છોશ્વાસ વધી જાય છે અને અને પશુ ૨૪ કલાકમાં મરણ પામે છે. આ સમસ્યાના ઉકેલ માટે સૂરદેવી ગામના શ્રી જાલમાજી ડામોર અરણીના પાન, આંખફૂટણીયાના મૂળ અને રમજી લાલ માટીના ઉપયોગ કરે છે.

ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ, અરણીના પાન આશરે ૨૦૦ ગ્રામ જેટલા લઈ, તેની સાથે આંખફૂટણીયું વનસ્પતિના મૂળની એક ગાંઠ વાટવામાં આવે છે. તેમાં ૫૦ ગ્રામ જેટલી રમજી લાલ માટી ઉમેરવામાં આવે છે. આ ત્રણેય પદાર્થોને વાટીને મિશ્ર કીર તેમાં ૩૦૦ મિ.લી જેટલું પાણી ઉમેરીને પશુના ગળાના નીચેના ભાગમાં હાથ વડે માલિશ કરવામાં આવે છે. દિવસમાં ત્રણ વખત એમ ત્રણ થી ચાર દિવસ આ ઉપચાર કરવાથી પશુને રાહત થાય છે. અરણી ખાસ કરીને વાડમાં જોવા મળે છે. તેને સફેદ રંગના ફૂલ આવતા હોય છે. જ્યારે આંખફૂટણીયું વેલારૂપે જોવા મળે છે. તેના ફળ કંકોડાના કદના હોય છે. કાચા હોય ત્યારે લીલા રંગના અને પાકે ત્યારે લાલ રંગના હોય છે.

ડૉ. સંજય ગોસ્વામી, ડૉ. કે. એમ જાધવના મત મુજબ, ગળસૂઢો જીવાણુંથી થતો જીવલેણ ચેપી રોગ છે. તેથી, આ રોગમાં દાકતરી સારવાર અનિવાર્ય છે. ડૉ. રમેશ પટેલના મત મુજબ અરણીના પાનનો રસ, અજમો, હળદર, લીમડાનો રસ, કાળા મરીને ભેગા કરી અન્ય સારવારની સાથે આપવાથી કદાચ ફાયદાકારક બની શકે.

આ ચોમાસામાં વધુ થાય છે. ઉનાળામાં ઓછા થાય છે આ રોગ ચેપી છે. આ દવા ૧૨ વર્ષથઈ જાણે છે. તેમને બા ૧૦૦ વર્ષથી મૃત્યુ પામેલ છે. આ વર્ષ પાડીને થયેલી તેમની દવા કરે છે. ચોમાસામાં થાય છે.

(નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૧૭ મે, ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.)

Method of Use

Caution

Benefit

Condition

Material Used અરણી, રમજી લાલ માટી અને આંખફૂટણિયા

IPR Status

Keywords ગળશુઢો, પશુ, Haemarrhgic Septicemia, અરણી, રમજી, લાલ, માટી, આંખફૂટણિયા, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Scout		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૬૫	Member Type	Innovator		
First Name	જાસમજીભાઈ	Middle Name	સાંકળજીભાઈ	Last Name	ડામોર
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. સુરદેવી, પો. રામગઢ	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૩૯ વર્ષની છે. તેમની પાસે ૪ એકર જમીન છે. ઉત્તરદાતાને ત્રણ દિકરી અને એક દિકરો છે. સૌથી મોટી દિકરીના લગ્ન થયેલ છે. તેમની પાસે બે બળદ, ૫ ભેંસો, ૫ નાના પાડા છે. ઉત્તરદાતાએ ધનીવાડ ગામમાં જમીન રાખેલ છે. ગામનો પરિચય – આ ગામમાં ૪૮ ઘરોની વસ્તી છે. ગામમાં મોટા ભાગની વસ્તી આદિવાસી છે. ગામમાં પ્રાથમીક શાળા, દૂધની ડેરી, સહકારી મંડળી આવેલ છે.				

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૩૭૪૯	Member Type	Scout		
First Name	રમેશભાઈ	Middle Name	બી	Last Name	પટેલ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૫૧૬૦	Member Type	Scout		
First Name	હસમુખભાઈ	Middle Name	તળશીભાઈ	Last Name	પટેલ
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું. ચિત્રોડા	Taluka	ઈડર		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002893	Sr No : 3
Innovation Title	પશુને આંખમાં ફૂલ પડવું (Corneal Opacity)	
Category	પશુ સંવર્ધન,પશુ-પ્રાણી સ્વાસ્થ્ય પદ્ધતિઓ,-પશુસ્વાસ્થ્ય પદ્ધતિ,પરંપરાગત	
Notebook Number	Lok(૪)૩, June-૧૯૯૯, pg.no.૬	
Brief	પશુને આંખમાં ફૂલ (Corneal Opacity) પડે તો ઈંગોરા(Balanites rox-burghii), પાણીનો ઉપયોગ	
Detail	પશુને આંખમાં ઈજા થવાથી આંખમાં ફૂલુ (Corneal Opacity) (ડાઘ) પડતું હોય છે. જેના કારણે પશુની આંખ લાલ થવી, આંખમાંથી સતત પાણી ટપક્યા કરવું અને આંખની અંદર લાલ રંગની ટપકી થવી વગેરે લક્ષણો જોવા મળે છે. જો સમયસર ઉપચાર કરવામાં ન આવે તો પશુ આંખે દેખી શકાતુ નથી. સાંબરકાંઠા જિલ્લાના મહુડી ગામના પશુવૈદ્ય શ્રી દેવકણભાઈ લાખાભાઈ રબારી પશુની આંખામાં ફૂલુ (Corneal Opacity) (ડાઘ) પડયું હોય તો ઈંગોરા (Balanites rox-burghii) ની છાલનો ઉપયોગ કરે છે. ઈંગોરા નામની વનસ્પતિની છાલને પથ્થર ઉપર થોડુંક પાણી રેડી ઘસવામાં આવે છે. ઘાસ્યા બાદ પથ્થર પર પડેલ ચૂર્ણ કે રસને આંગળીમાં લઈ પશુની આંખમાં આંજવું. આ પ્રમાણે બે દિવસના અંતરે ત્રણ વખત આંજવાથી દસ ધિવસમાં આંખમાં પડેલ ફૂલુ (Corneal Opacity) (ડાઘ) મટી જાય છે. દેવકરણભાઈના જણાવ્યા મુજબ તેઓ આ પદ્ધતિનો ઉપયોગ છેલ્લા ૩૦ વર્ષેથી કરે છે. (નોંધઃ- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૨૮, ઓગષ્ટ ૨૦૦૫માં કમલેશ તરારે કરેલ છે.)	
Method of Use	ઈંગોરા(Balanites rox-burghii), પાણી	
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used		
IPR Status		
Keywords	પશુ, આંખ, ફૂલુ, પડવું, Corneal Opacity, ઈંગોરા, Balanites rox-burghii, પાણી	

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Scout		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૮૨	Member Type	Innovator		
First Name	દેવકણભાઈ	Middle Name	લાખાભાઈ	Last Name	રબારી
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. મહુડી, પો. કોલુન્દ્રા	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India

Biography

દેવકણભાઈ લાખાભાઈ રબારી તેમની ઉંચાઈ સાડા પાંચ ફુટ જેટલી છે. તેઓ મધ્યમ બાંધાના શ્યામ વર્ણના છે. તેઓ માથે પાઘડી બાંધે છે. તથા પહેરવેશમાં તેઓ સફેદ ધોતિયું તથા સફેદ ઝભ્ભો પહેરે છે. અને તેઓ લાંબી મૂછો રાખે છે. તેઓ સ્વભાવમાં શાંત અને ખૂબ જ માયાળું છે. તેઓ પશુવૈદ્યના કામમાં ખુબ જ નિષ્ણાત છે. તેઓ બોલવામાં હોંશિયાર છે તેમને જે પ્રશ્ન પૂછે તેનો જવાબ શાંતિથી કંટાળ્યા વગર આપે છે. તેઓ મુખ્ય પાક તરીકે મકાઇ, તુવેર, એરંડા જેવા પાકોનું વાવેતર કરે છે. અને તેની સાથે પશુપાલનનો કરે છે. તેમની પાસે ૯ ભેસો, ૧૬ ગાયો અને ૪ બળદો તથા ૨૦ બકરા છે. તેઓ પોતે ૨ ધોરણ સુધી સામાન્ય ભણેલા છે. તેમના પરિવારમાં ૫ છોકરા છે. અને બે છોકરીઓ છે. તેમની પત્ની શોભનાબેન બીલકુલ અભણ છે. તેમની આર્થિક પરિસ્થિતિ મધ્યમ વર્ગની છે. તેમના મકાન છે. જે મધ્યમ કાચું-પાકું છે. તેમની પાસે તેમનું પોતાનું ટ્રેક્ટર પણ છે. તેમની એક વર્ષની આવકના પાકમાંથી ૩૦ થી ૪૦ હજાર રૂપિયાની તથા પશુઓમાંથી ૩૦ હજાર રૂપિયા જેટલી આવક છે. આમ તેઓ ખેતી - પશુપાલન વ્યવસાય તથા પશુવૈદ્યનું કામ કરે છે. તેઓ પશુ ઉપચારમાં નિષ્ણાત છે. જેમાં તેઓ પશુમાં બચ્ચુ આડુ થવું. તથા અલગ અલગ રોગોમાં ડામ મુકવામાં તેઓ નિષ્ણાત છે. અને તેમને ગામમાં પશુવૈદ્ય તરીકે ઓળખે છે.

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૫૧૮૭	Member Type	Verifier		
First Name	કમલેશભાઈ	Middle Name	એમ	Last Name	તરાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. શણગાલ	Taluka	મેઘરજ		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					